

НАПРЯМ 1. ЕКОНОМІКА

Василенко Микола Дмитрович
студент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-566-5-1>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ: ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ВИКЛИКИ

Розвиток штучного інтелекту (ШІ) стає ключовим чинником змін у глобальній економіці та суспільстві. Він відкриває нові можливості для підвищення продуктивності праці, оптимізації бізнес-процесів та створення інноваційних продуктів, але водночас несе значні ризики для традиційної структури зайнятості. За оцінками Міжнародної організації праці, автоматизація найбільше вплине на ті сегменти економіки, де переважає виконання рутинних і повторюваних завдань, що загрожує масовим скороченням робочих місць у виробничому секторі, логістиці та адміністративній сфері [1].

Водночас економічні наслідки ШІ не зводяться лише до зменшення робочих місць. Швидке впровадження цифрових технологій стимулює виникнення нових професій, які потребують високого рівня технічних та аналітичних навичок. За даними Світового банку, близько 300 млн робочих місць у світі можуть бути автоматизовані, але водночас формується потужний попит на спеціалістів із машинного навчання, обробки даних, кібербезпеки та управління алгоритмічними системами [2]. Це означає, що майбутнє ринку праці полягає не стільки у зникненні робочих місць, скільки у глибокій їх трансформації.

Особливу увагу привертає питання соціально-економічної нерівності. У країнах, що розвиваються, поширення ШІ може поглибити розрив між висококваліфікованими працівниками та тими, хто зайнятий у традиційних секторах економіки. Брак доступу до сучасних освітніх програм і цифрових технологій обмежує

можливості перекваліфікації працівників, що посилює ризик безробіття серед найуразливіших груп населення [3]. Водночас у країнах із розвиненою системою професійної освіти і державної підтримки створюються передумови для м'якого переходу та збереження соціальної стабільності.

Не менш значущим є і регуляторний аспект. Використання ШІ породжує низку викликів у сфері етики, прав людини та безпеки. Наприклад, алгоритмічні рішення, що застосовуються у процесі відбору персоналу, можуть відтворювати упередження або дискримінаційні практики, якщо не забезпечити їх прозорості та підзвітності. У відповідь на ці загрози Європейський Союз розробив Закон про штучний інтелект (AI Act), який встановлює вимоги до прозорості алгоритмів, захисту персональних даних і запобігання дискримінації [4]. Для інших країн, зокрема тих, що розвиваються, важливо інтегрувати подібні підходи у власну нормативно-правову базу, щоб уникнути «цифрової ізоляції» та забезпечити справедливий доступ до технологій.

Крім того, поширення ШІ створює нові вимоги до системи соціального захисту. Держави змушені переглядати підходи до забезпечення зайнятості, підтримки безробітних і фінансування перекваліфікаційних програм. Відсутність таких механізмів може призвести до зростання соціальної напруги, протестів і навіть політичної нестабільності. У цьому контексті ШІ стає не лише технологічним, а й суспільним викликом, який вимагає комплексної стратегії взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Таким чином, штучний інтелект є фактором, що здатний радикально змінити глобальний ринок праці. Його вплив проявляється у трансформації структури зайнятості, зміні характеру професійних вимог, загостренні соціально-економічної нерівності та зростанні потреби в нових регуляторних механізмах. Вирішальними умовами успішної адаптації до цих змін стають інвестиції в людський капітал, розвиток системи перекваліфікації, міжнародне співробітництво у сфері регулювання та впровадження принципів етичного використання технологій. Саме поєднання економічних і правових стратегій дозволить використати потенціал ШІ для розвитку та уникнути негативних соціальних наслідків.

Список використаної літератури:

1. One in four jobs at risk of being transformed by GenAI, new ILO–NASK Global Index shows. International Labour Organization (ILO). 2025. URL: <https://www.ilo.org/resource/news/one-four-jobs-risk-being-transformed-genai-new-ilo%E2%80%93nask-global-index-shows> (дата звернення: 22.09.2025).
2. Generative AI likely to augment rather than destroy jobs. International Labour Organization (ILO). 2023. URL: <https://www.ilo.org/resource/news/generative-ai-likely-augment-rather-destroy-jobs> (дата звернення: 21.09.2025).
3. New technologies have boosted employment in East Asia and Pacific, but reforms needed to ensure continued job-creating growth. World Bank. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/07/01/new-technologies-have-boosted-employment-in-east-asia-and-pacific-but-reforms-needed-to-ensure-continued-job-creating-gr> (дата звернення: 28.09.2025).
4. Artificial Intelligence Act Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence. Eur-Lex / EU. 2024. URL: <https://aiactinfo.eu/> (дата звернення: 30.09.2025).
5. AI is not killing jobs, finds new US study. Financial Times. 2025. URL: <https://www.ft.com/content/c9f905a0-cbfc-4a0a-ac4f-0d68d0fc64aa> (дата звернення: 01.10.2025).